

Гусак Ю. Традиційні й інноваційні методи формування освітньої автономності учнів закладів загальної середньої освіти. *Освіта. Інноватика. Практика*, 2023. Том 11, № 10. С. 30-35. <https://doi.org/10.31110/2616-650X-vol11i10-005>

Husak Yu. Tradytysini y innovatsiini metody formuvannia osvitnoi avtonomnosti uchniv zakladiv zahalnoi serednoi osvity [Traditional and innovative methods of forming educational autonomy among students of general secondary education institutions]. *Osvita. Innovatyka. Praktyka – Education. Innovation. Practice*, 2023. Vol. 11, No 10. S. 30-35. <https://doi.org/10.31110/2616-650X-vol11i10-005>

УДК 373.01-021.464

DOI: 10.31110/2616-650X-vol11i10-005

Юлія ГУСАК

Інститут педагогіки НАПН України, Україна

<https://orcid.org/0009-0003-7662-8718>

gusak.yu@meta.ua

ТРАДИЦІЙНІ Й ІННОВАЦІЙНІ МЕТОДИ ФОРМУВАННЯ ОСВІТНЬОЇ АВТОНОМНОСТІ УЧНІВ ЗАКЛАДІВ ЗАГАЛЬНОЇ СЕРЕДНЬОЇ ОСВІТИ

Анотація. Швидкоплинні умови життя в сучасному глобалізованому суспільстві зумовлюють появу нових вимог до підготовки учнів закладів загальної середньої освіти. Задля досягнення успіху в особистому житті й подальшій професійній діяльності сучасні випускники закладів загальної освіти мають вирізнятися високим рівнем освітньої автономності, оскільки вона надає їм змогу навчатися впродовж життя, самостійно здобувати нові знання, уміння і навички, здійснювати рефлексію власної освітньої діяльності. А це, у свою чергу, потребує застосування не лише традиційних, а й інноваційних методів навчання до формування освітньої автономності учнів закладів загальної середньої освіти. Статтю присвячено вивченню і розкриттю особливостей застосування традиційних й інноваційних методів формування освітньої автономності учнів закладів загальної середньої освіти. Авторка аналізує досвід українських і зарубіжних учених щодо застосування методів навчання, які ефективно впливають на формування освітньої автономності учнів закладів загальної середньої освіти. Доведено, що інтеграція в освітньому процесі закладів загальної середньої освіти традиційних і інноваційних методів навчання надає вчителю змогу активізувати навчально-пізнавальну діяльність учнів, позитивно вплинути на підвищення їхнього пізнавального інтересу і рівня засвоєння освітнього матеріалу, а також створити всі умови для їхнього всебічного розвитку. Серед ефективних методів формування освітньої автономності учнів закладів загальної середньої освіти авторка виокремлює метод аналізу конкретних ситуацій, метод індивідуальних освітніх проєктів, інтерактивні методи навчання, метод поступового зменшення підтримки з боку вчителя, методи гейміфікації. Застосування зазначених методів навчання до формування освітньої автономності учнів закладів загальної середньої освіти забезпечує можливість урахувати індивідуально-психологічні та індивідуально-типологічні особливості учнів, що ефективно впливає на формування і розвиток в них навичок самостійного здобуття знань, умінь самостійно розв'язувати завдання різного рівня складності, брати відповідальність за результати власної освітньої діяльності, здатності планувати, організовувати й регулювати власну освітню діяльність, а також здатності до самоконтролю.

Ключові слова: загальна середня освіта; заклади загальної середньої освіти; здобувачі освіти; методи формування освітньої автономності; освітня автономність; освітня автономність учнів закладів загальної середньої освіти; освітній процес; учні закладів загальної середньої освіти.

Yuliia HUSAK

Institute of Pedagogy of NAES of Ukraine, Ukraine

<https://orcid.org/0009-0003-7662-8718>

gusak.yu@meta.ua

TRADITIONAL AND INNOVATIVE METHODS OF FORMING EDUCATIONAL AUTONOMY AMONG STUDENTS OF GENERAL SECONDARY EDUCATION INSTITUTIONS

Abstract. Rapidly changing living conditions in today's globalised society lead to new requirements aimed at preparing students of general secondary education institutions. In order to succeed in their personal lives and further professional activities, modern graduates of general secondary education institutions should be characterised by a high level of educational autonomy, as it enables them to learn throughout their lives, independently acquire new knowledge, skills, and reflect on their own educational activities. And this, in turn, requires the usage of both traditional and innovative teaching methods. The article is aimed at studying and describing the peculiarities of applying traditional and innovative methods of forming educational autonomy among students of general secondary education institutions. The author analyses the experience of Ukrainian and foreign scientists in applying effective methods of forming educational autonomy among students of general secondary education institutions. It is proved that the integration of both traditional and innovative teaching methods in the educational process of general secondary education institutions enables teachers to intensify students' educational and cognitive activities, positively influence their cognitive interest and the level of mastering educational material, and create all conditions for their comprehensive development. The effective methods of forming educational autonomy among students of general secondary education institutions include the method of analysing specific situations, the method of individual educational projects, interactive teaching methods, scaffolding method, methods of gamification. The application of these teaching methods to the formation of educational autonomy among students of general secondary education institutions provides an opportunity to take into account the individual psychological and individual typological characteristics of students, which effectively affects the formation and development of their skills of independent acquisition of knowledge, the ability to independently solve problems of different levels of complexity, to take responsibility for the results of their own educational activities, the ability to plan, organise and regulate their own educational activities, as well as the ability to self-control.

Keywords: general secondary education; general secondary educational institutions; applicants for education; methods of forming educational autonomy; educational autonomy; educational autonomy of students of general secondary education institutions; educational process; students of general secondary education institutions.

Постановка проблеми. Швидкоплинні умови життя в сучасному глобалізованому суспільстві зумовлюють появу нових вимог до підготовки учнів закладів загальної середньої освіти. Задля досягнення успіху в особистому житті й подальшій професійній діяльності сучасні випускники закладів загальної освіти мають вирізнятися високим рівнем освітньої автономності, оскільки вона надає їм змогу навчатися впродовж життя, самостійно здобувати нові знання, уміння і навички, здійснювати рефлексію власної освітньої діяльності. А це, у свою чергу, потребує застосування не лише традиційних, а й інноваційних методів навчання до формування освітньої автономності учнів закладів загальної середньої освіти. Імплементация сукупності традиційних й інноваційних методів навчання, спрямованих на формування освітньої автономності учнів закладів загальної середньої освіти надає учителям змогу стимулювати й активізувати в них пізнавальну активність, підвищувати рівень їхньої навчальної мотивації, формувати навички критичного й креативного мислення тощо.

Аналіз останніх досліджень і публікацій. Дослідженням проблеми формування і розвитку освітньої автономності здобувачів освіти різного рівня (у тому числі й учнів закладів загальної середньої освіти) займалися О. Бевз, І. Ветрова, О. Герасимова, С. Мазур, О. Малихін, С. Мельник, І. Подосиннікова, В. Самаріна, Р. Попов, О. Шахматова, І. Сіняговська, О. Хомчук, К. Han, X. Wang, W. Zhang. Проблеми застосування технологій, методів і прийомів навчання в освітньому процесі закладів загальної середньої освіти присвячено науковій праці С. Алексєєвої, О. Барановської, С. Бондар, О. Горошкіної, Л. Калініної, О. Малихіна, О. Онопрієнко, О. Топузова, О. Пометун, Р. Попова, В. Редька. Водночас, більш ґрунтовного вивчення, на нашу думку, потребує досвід українських і зарубіжних науковців щодо застосування в освітньому процесі закладів загальної середньої освіти методів навчання, які ефективно впливають на формування освітньої автономності учнів.

Мета дослідження. Мета статті полягає в теоретичному аналізі досвіду українських і зарубіжних учених щодо застосування в освітньому процесі закладів загальної середньої освіти методів навчання, спрямованих на формування освітньої автономності учнів.

Методи дослідження. Досягнення визначеної мети дослідження передбачає застосування методів теоретичного аналізу й узагальнення.

Виклад основного матеріалу дослідження. Результати теоретичного аналізу наукової педагогічної літератури дають усі підстави стверджувати, що ефективному формуванню і розвитку освітньої автономності учнів закладів загальної середньої освіти сприяє застосування в освітньому процесі певної сукупності традиційних і інноваційних методів навчання. Важливість поєднання традиційних і інноваційних методів навчання пояснюється тим, що застосування лише традиційних методів навчання не завжди сприяє ефективному розвитку пізнавальної активності учнів, формуванню в них умінь і навичок самостійного здобуття знань, критичного й аналітичного мислення, комунікативних і соціально-емоційних навичок тощо. Тобто, інтеграція в освітньому процесі закладів загальної середньої освіти традиційних і інноваційних методів навчання надає вчителю змогу активізувати навчально-пізнавальну діяльність учнів, позитивно вплинути на підвищення їхнього пізнавального інтересу і рівня засвоєння освітнього матеріалу, а також створити сприятливі умови для їхнього всебічного і гармонійного розвитку.

Огляд наявних теоретичних і практичних доробків українських і зарубіжних учених (О. Бевз, І. Ветрова, О. Герасимова, С. Мазур, О. Малихін, С. Мельник, І. Подосиннікова, В. Самаріна, Р. Попов, О. Шахматова, І. Сіняговська, О. Хомчук, К. Han, X. Wang, W. Zhang) переконливо доводить той факт, що наявність у випускників закладів загальної середньої освіти високого рівня освітньої автономності є однією з важливих умов їхньої успішної адаптації до повноцінного життя в сучасному глобалізованому суспільстві. Це і пояснює виникнення закономірної потреби, сутність якої полягає у визначенні й теоретичному обґрунтуванні ефективних методів навчання, спрямованих на формування освітньої автономності учнів закладів загальної середньої освіти.

Під освітньою автономністю учня закладів загальної середньої освіти розуміємо його здатність і готовність учитися самостійно, брати активну участь у плануванні, організації, контролі, оцінюванні й коригуванні власної освітньої діяльності, а також аргументовано висловлювати власне ставлення до освітнього процесу загалом і власної освітньої діяльності зокрема. Основу освітньої автономності складають уміння навчатися впродовж життя, здатність до критичного і аналітичного мислення, аналізувати й адекватно оцінювати необхідну інформацію, знаходити оптимальні рішення для розв'язання нестандартних проблем, самостійно розв'язувати завдання різного рівня складності та брати відповідальність за результати власної освітньої діяльності. Отже, на нашу думку, методи навчання мають забезпечувати ефективне формування освітньої автономності учнів закладів загальної освіти шляхом розвитку кожного з її структурних компонентів.

Услід за С. Бондар вважаємо, що метод навчання є «способом упорядкованої взаємозв'язаної діяльності вчителя й учнів, спрямованої на досягнення завдань освіти, розвитку і виховання в процесі навчання» [1, с. 57]. Це означає, що метод навчання є не лише способом передачі учням певного освітнього контенту, а й способом формування і розвитку в учнів визначеної сукупності умінь, навичок, цінностей, особистих якостей, котрі необхідні їм для досягнення успіху в сучасному глобалізованому суспільстві. Учена

слухно зазначає, що в освітньому процесі закладу загальної середньої освіти методи навчання виконують наступні функції, а саме: «спонукальну, мотиваційну, освітню (навчальну), пошуково-розвивальну, дослідницько-розвивальну, комунікативну» [1, с. 57].

Узагальнення підходів до визначення ефективних методів навчання щодо формування освітньої автономності учнів закладів загальної середньої освіти представлено в таблиці 1.

Таблиця 1

Узагальнення підходів до визначення ефективних методів навчання щодо формування освітньої автономності учнів закладів загальної середньої освіти

№ з/п	Автор/джерело	Методи навчання
1	С. Бондар [1]	- <i>монологічні методи</i> - <i>діалогічні методи</i> - <i>наочні методи</i> - <i>проблемно-показові методи</i> - <i>алгоритмічні методи</i> - <i>евристичні методи</i> - <i>методи проектно-дослідної діяльності</i>
2	Г. Подосиннікова, С. Мельник [4]	- <i>методи візуалізації</i> - <i>метод «Мовний портфель»</i> - <i>техніки асоціативних зв'язків</i> - <i>методи проектно-дослідної діяльності</i>
3	О. Ткачук [8]	- <i>методи дистанційного навчання</i>
4	Т. Рожелюк [6], І. Самойлюкевич, О. Самчук [7]	- <i>методи проектно-дослідної діяльності</i> - <i>методи драматизації</i> - <i>методи проблемного навчання</i> - <i>методи гейміфікації</i> - <i>методи комп'ютерного навчання</i> - <i>методи рефлексійного навчання</i>
5	Р. Попов, Є. Власенко [5]	- <i>методи проблемного навчання</i> - <i>метод дискусії</i>
6	К. Хан [9]	- <i>інтерактивні методи навчання</i> - <i>метод скеффолдинга</i>
7	X. Wang та W. Zhang [10]	- <i>методи змішаного навчання</i>

До сукупності традиційних і інноваційних методів навчання, які забезпечують усебічний і гармонійний розвиток учнів закладів загальної середньої освіти, С. Бондар відносить монологічні, діалогічні, наочні, проблемно-показові, алгоритмічні, евристичні, а також проектно-дослідні [1]. Зазначена сукупність, на думку дослідниці, забезпечує «вироблення в учнів навичок колективної діяльності засобами спілкування, формування вмінь організації спільної роботи і корекції її виконання і виховання творчої інтелектуальної активної особистості» [1, с. 57]. Так, монологічні методи навчання, які передбачають проведення занять у формі лекцій, розповідей та пояснень, спрямовані на розвиток й удосконалення в учнів репродуктивного мислення. Розвитку репродуктивного мислення сприяє також застосування наочних методів навчання, зокрема, демонстрації, залучення учнів до дослідної діяльності, лабораторні роботи тощо. Використання діалогічних методів навчання забезпечує формування і розвиток в учнів лідерських і комунікативних навичок, що позитивним чином відображається на здатності учнів приймати самостійні рішення, дослухатися до думок інших учасників комунікативного процесу й обстоювати власну позицію. Діалогічні методи навчання включають роботу учнів в парах, міні-групах, великих групах, заняття в формі семінарів, тренінгів, дискусій. С. Бондар зазначає, що проблемно-показові методи (проблемні лекції, проблемні розповіді та бесіди) та алгоритмічні методи (виконання завдань за певним зразком, інструктажі тощо) надають змогу позитивно впливати на розвиток в учнів репродуктивного і продуктивного мислення. Застосування таких евристичних методів навчання, як самостійна робота, пошукова бесіда, мозковий штурм, моделювання ситуації, дидактичні ігри, сприяє розвитку в учнів творчого мислення, а проектно-дослідних методів – усебічному розвитку інтелектуально активної особистості [1].

Г. Подосиннікова і С. Мельник стверджують, що учні закладів загальної освіти, які володіють високим рівнем освітньої автономності, здатні концентрувати увагу на поставлених завданнях, самостійно управляти власною освітньою діяльністю, усвідомлювати власні навчальні стилі і стратегії тощо [4]. Учені розглядають навчальну автономію як структурний компонент іншомовної навчально-стратегічної компетентності і пояснюють, що формування зазначеного педагогічного феномена має відбуватися з урахуванням психологічного і методичного аспектів. Так, відповідно до психологічного аспекту успішне формування навчальної автономії учнів закладів загальної середньої освіти під час вивчення ними іноземної мови забезпечується «а) створенням ситуацій розвитку, б) моделюванням особистісно значущого для учня контексту навчальної діяльності, спрямованого на створення реального продукту, в) навчанням у співробітництві, г) акцентуванням рефлексивної самооцінки, самоконтролю та саморегуляції навчальної

діяльності» [4, с. 10]. Ураховуючи методичний аспект, формування навчальної автономії має бути спрямовано на оволодіння учнями знаннями стратегій вивчення іноземних мов, формування в них навичок вибору оптимальних стратегій навчання, розвиток достатнього рівня інформаційної культури, який надає їм можливість знаходити й обробляти необхідну інформацію тощо [4]. Учені переконані, що розвитку навчальної автономії старшокласників у процесі формування англомовної лексичної компетентності сприяє застосування прийомів запам'ятовування, пам'яток, методів візуалізації, методу «Мовний портфель», техніки асоціативних зв'язків та методів проєктної діяльності.

О. Ткачук вважає, що ефективними до формування освітньої автономності учнів закладів загальної середньої освіти є методи дистанційного навчання, оскільки вони спрямовані на розвиток умінь учитися найефективнішими способами, управляти й організовувати власну освітню діяльність, а також умінь самостійного оцінювання й коригування власних освітніх результатів [8].

На глибоке переконання багатьох українських учених (Т. Рожелюк [6], І. Самойлюкевич [7], О. Самчук [7]), формуванню освітньої автономності учнів на заняттях з іноземної мови сприяє застосування наступних інноваційних методів навчання, а саме: методів проєктної діяльності, драматизації, проблемного навчання, гейміфікації, комп'ютерного і рефлексійного навчання. зазначених методів навчання забезпечує створення в освітньому процесі такого освітнього середовища, яке активізує навчально-пізнавальну діяльність учнів і сприяє реалізації їхнього творчого потенціалу [6; 7].

У своїй науковій праці «Психолого-педагогічні засади формування автономності учнів старшої школи в процесі навчання іноземної мови» Р. Попов і Є. Власенко акцентують увагу на важливості застосування проблемних методів навчання і методу дискусій до формування і розвитку освітньої автономності учнів на заняттях з іноземної мови [5]. Виокремлені вченими методи навчання, на думку вчених, надають вчителям можливість сформувати в учнів навички аналітичного й критичного мислення, уміння обґрунтовувати й обстоювати власні думки, самостійно знаходити ефективні способи розв'язання завдань різної складності [5].

Науковий інтерес для нашого дослідження становить також думка Н. Кінах щодо застосування гейміфікації як ефективного засобу навчання дітей шкільного віку нового покоління [2]. Розглядаючи гру не лише як метод навчання і виховання, а й як форму виховної роботи, учена наголошує на тому, що застосування гейміфікації в освітньому процесі забезпечує формування і розвиток в учнів умінь досягати поставлених цілей, управляти власними емоціями, раціонально використовувати власний час. Більш того, гейміфікація, яка спрямована на підвищення рівня пізнавальної активності і самостійності, передбачає також розвиток в учнів креативності, здатності мислити критично, навичок ефективної взаємодії.

К. Нап визначає освітню автономність як здатність особистості приймати рішення на основі власного сприйняття світу, тобто, власного суб'єктного досвіду [9]. Учена наголошує на тому, що здатність учнів бути автономними може бути досягнута за допомогою застосування інтерактивних методів навчання, які вирізняються чіткими інструкціями, наявністю зворотного зв'язка між усіма суб'єктами навчання і обов'язковим психолого-дидактичним супроводом з боку вчителя. Учні вчать ставити питання, брати участь у дискусіях і дебатах, обговорювати різні способи вирішення проблем, обстоювати власну точку зору. Інтерактивні методи навчання спрямовані на розвиток в учнів здатності до саморегуляції і самоконтролю, які є невіддільними компонентами освітньої автономності учнів [9]. Ще одним ефективним методом, який сприяє формуванню освітньої автономності учнів закладів загальної середньої освіти є метод скеффолдинга, котрий передбачає поступове зменшення підтримки з боку вчителя [9]. Як показує практичний досвід, розв'язання певних завдань передбачає спеціального керівництва з боку вчителя, особливо тоді, коли учні не вирізняються високим рівнем теоретичних знань і практичних умінь з певного предмету. В міру того, як учень вчиться приймати виважені рішення, ефективно взаємодіяти з іншими учасниками освітнього процесу, здійснювати рефлексію власної освітньої діяльності, допомога вчителя має суттєво зменшуватися. Це уможливорює ефективне формування в учнів умінь вчитися впродовж життя шляхом залучення їх до самостійного набуття необхідних знань, умінь і навичок.

X. Wang та W. Zhang вважають, що більшість освітніх платформ, які сучасні вчителі застосовують задля організації освітнього процесу в різних форматах, не завжди можуть забезпечити ефективну суб'єкт-суб'єктну взаємодію в парадигмі «учень-учень», «учитель-учень» та «учитель-учні» [10]. А це, у кінцевому результаті, шкодить здобуттю учнями суб'єктного досвіду, розширенню їхніх знань, умінь і навичок, а також негативно позначається на розвитку їхніх здібностей, особистісних якостей, цінностей. Проте, методи змішаного навчання є тими методами, котрі надають вчителю змогу поєднати переваги сучасних інформаційних технологій з традиційним викладанням і навчанням [10]. Тобто, на глибоке переконання дослідників, саме методи змішаного навчання уможливають ефективне формування освітньої автономності дітей шкільного віку. Учені впевнені в тому, що методи змішаного навчання, які гармонійно поєднують переваги традиційних методів навчання та інноваційних методів онлайн навчання до формування освітньої автономності учнів, створюють сприятливі умови задля виявлення учнями таких якостей автономної особистості, як ініціативність, активність, самостійність і творчість.

Отже, ураховуючи досвід українських і зарубіжних учених серед ефективних методів формування освітньої автономності учнів закладів загальної середньої освіти виокремлюємо метод аналізу конкретних ситуацій, метод індивідуальних освітніх проєктів, інтерактивні методи навчання, метод поступового зменшення підтримки з боку вчителя (метод скефолдинга). Так, застосування методу аналізу конкретних ситуацій надає учням змогу здобувати необхідні предметні знання, уміння і навички, а вчителю – змогу сформувати в учнів такі особистісні якості, як ініціативність, самостійність, незалежність і відповідальність. Більш того, застосування зазначеного методу в освітньому процесі дає вчителю змогу активізувати навчально-пізнавальну діяльність учнів і позитивно вплинути на мотивацію учнів до навчання. До численних переваг методу аналізу конкретних ситуацій відносимо також формування в учнів навичок критичного і аналітичного мислення, здатності аналізувати й адекватно оцінювати отриману інформацію, а також здатності знаходити оптимальні рішення для розв'язання нестандартних проблем.

Метод індивідуальних освітніх проєктів сприяє формуванню в учнів навичок самостійності й надає вчителю можливість урахувати індивідуально-психологічні та індивідуально-типологічні особливості учнів [3]. Це означає, що навчально-пізнавальна діяльність учня відбувається відповідно до його інтересів, нахилів, мотивів, наявного рівня знань, умінь і навичок з певного шкільного предмету. Під проєктом розглядаємо «спеціально організований учителем комплекс дій, що самостійно виконується учнями та завершується створенням творчого продукту» [3, с. 6]. Під час формування освітньої автономності шляхом застосування методу індивідуальних проєктів учні мають можливість усвідомити свої інтереси й уподобання, реалізувати свій творчий потенціал, залучитися до власного пошуку вирішення проблем різного рівня складності, самостійно конструювати власні знання, уміння і навички, самостійно продукувати та реалізовувати власні ідеї тощо.

Інтерактивні методи навчання надають змогу створити в освітньому процесі закладу загальної середньої освіти таке динамічне середовище, яке сприяє формуванню і розвитку в учнів широкого спектру соціально-емоційних навичок (у тому числі й навичок ефективного спілкування), здатності планувати, організовувати й регулювати власну освітню діяльність, здатності до самоконтролю тощо. До безперечних переваг інтерактивних методів навчання відносимо те, що їхнє застосування передбачає врахування індивідуально-типологічних і індивідуально-психологічних особливостей учнів, а також різних стилів навчання. Більш того, зазначені методи навчання забезпечують залучення учнів до активної участі в освітньому процесі шляхом розвитку навичок самоорганізації, навичок аналітичного і критичного мислення, а також здатності до рефлексії власної освітньої діяльності.

Метод поступового зменшення підтримки з боку вчителя (метод скефолдинга) забезпечує формування і розвиток в учнів навичок самостійного здобуття знань, умінь самостійно розв'язувати завдання різного рівня складності та брати відповідальність за результати власної освітньої діяльності. Тобто, застосування зазначеного методу створює сприятливі умови для поступового вияву учнями повної самостійності.

Висновки і перспективи подальших досліджень. Здійснений теоретичний аналіз наукової педагогічної літератури надає змогу констатувати факт наявності різних підходів до визначення сукупності традиційних і інноваційних методів навчання, які ефективно впливають на формування освітньої автономності учнів закладів загальної середньої освіти. Такими методами навчання є метод аналізу конкретних ситуацій, метод індивідуальних освітніх проєктів, інтерактивні методи навчання, метод поступового зменшення підтримки з боку вчителя (метод скефолдинга), методи гейміфікації. Застосування зазначених методів навчання до формування освітньої автономності учнів закладів загальної середньої освіти забезпечує можливість урахувати індивідуально-психологічні та індивідуально-типологічні особливості учнів, що ефективно впливає на формування і розвиток в них навичок самостійного здобуття знань, умінь самостійно розв'язувати завдання різного рівня складності, брати відповідальність за результати власної освітньої діяльності, здатності планувати, організовувати й регулювати власну освітню діяльність, а також здатності до самоконтролю.

Подальшого наукового пошуку потребують питання, пов'язані з визначенням й теоретичним обґрунтуванням сукупності дидактичних умов формування освітньої автономності учнів загальної середньої освіти.

Список використаних джерел

1. Бондар С. П. Модернізація методів навчання у профільній школі. Вісник Житомирського державного університету. Серія «Педагогічні науки». Вип. 53. С. 56–61.
2. Кінах Н. В. Гейміфікація як інструмент навчання дітей нового покоління. Інноваційні освітні підходи до навчання дітей нового покоління : зб. наук.-метод. праць учасників фестивалю освітніх інновацій (м. Луцьк, 15 черв. 2022 р.). Луцьк : Волинський ІППО, 2022. С. 94–97.
3. Особливості застосування індивідуальних освітніх проєктів у профільних класах: Методичні рекомендації для вчителів загальноосвітніх шкіл, гімназій, ліцеїв / Укл. С. Е. Генкал. Суми: СумДПУ ім. А. С. Макаренка, 2005. 40 с.

4. Подосиннікова Г. І., Мельник С. М. Розвиток навчальної автономії старшокласників у процесі формування англомовної лексичної компетентності. Навчання іноземних мов у загальноосвітніх навчальних закладах. 2016. № 1 (85). С. 9–14.
5. Попов Р. А., Власов Є. С. Психолого-педагогічні засади формування автономності учнів старшої школи в процесі навчання іноземної мови. Світ дидактики: дидактика в сучасному світі: зб. матеріалів II Міжн. наук.-практ. інтернет-конф. (м. Київ, 22-23 лист. 2022 р.). Київ : «Видавництво Людмила», 2023. С. 170–173.
6. Рожелюк Т. Б. Формування навчальної автономії учнів у вивченні іноземної мови та умови її досягнення. Мова, освіта, наука в контексті міжкультурної комунікації : мат. II Всеукр. студ. наук.-практ. конф. (м. Тернопіль, 15 квіт. 2021 р.). Тернопіль : ТНПУ ім. В. Гнатюка, 2021. С. 142–144. URL: <http://dspace.tnpu.edu.ua/handle/123456789/19939>.
7. Самчук О. Ю., Самойлюкевич І. В. Розвиток автономії учня під час вивчення іноземної мови як важлива мета нової української школи. 2020. URL: <http://eprints.zu.edu.ua/30824/>.
8. Ткачук О. П. Формування учнівської автономії під час дистанційного навчання іноземної мови в середній школі. Актуальні проблеми навчання і виховання в умовах інтеграційних процесів в освітньому та науковому просторі : збірник тез доповідей III Всеукр. наук.-практ. Інтернет-конф., м. Мукачево, 6 лист. 2020 р., 2020. С. 77–80.
9. Han K. Fostering Students' Autonomy and Engagement in EFL Classroom Through Proximal Classroom Factors: Autonomy-Supportive Behaviors and Student-Teacher Relationships. Front. Psychol, 2021. No 12:767079. <https://doi.org/10.3389/fpsyg.2021.767079>.
10. Wang X., Zhang W. Improvement of Students' Autonomous Learning Behavior by Optimizing Foreign Language Blended Learning Mode. SAGE Open, 2022. 12(1). <https://doi.org/10.1177/21582440211071108>.

References

1. Bondar S. P. Modernizatsiia metodiv navchannia u profilnii shkoli. Visnyk Zhytomyrskoho derzhavnoho universytetu. Seriia «Pedahohichni nauky». Vyp. 53. S. 56–61.
2. Kinakh N. V. Heimifikatsiia yak instrumen t navchannia ditei novoho pokolinnia. Innovatsiini osvitni pidkhody do navchannia ditei novoho pokolinnia : zb. nauk.-metod. prats uchasnykiv festyvaliu osvitykh innovatsii (m. Lutsk, 15 cherv. 2022 r.). Lutsk : Volynskyy IPPO, 2022. S. 94–97.
3. Osoblyvosti zastosuvannia individualnykh osvitnykh proektiv u profilnykh klasakh: Metodychni rekomendatsii dlia vchyteliv zahalnoosvitnykh shkil, himnazii, litseiv / Ukl. S. E. Henkal. Sumy: SumDPU im. A. S. Makarenka, 2005. 40 s.
4. Podosynnikova H. I., Melnyk S. M. Rozvytok navchalnoi avtonomii starshoklasnykiv u protsesi formuvannia anhlo movnoi leksychnoi kompetentnosti. Navchannia inozemnykh mov u zahalnoosvitnykh navchalnykh zakladakh. 2016. № 1 (85). S. 9–14.
5. Popov R. A., Vlasov Ye. S. Psykholoho-pedahohichni zasady formuvannia avtonomnosti uchniv starshoi shkoly v protsesi navchannia inozemnoi movy. Svit dydaktyky: dydaktyka v suchasnomu sviti: zb. materialiv II Mizhn. nauk.-prakt. internet-konf. (m. Kyiv, 22-23 lyst. 2022 r.). Kyiv : «Vydavnytstvo Liudmyla», 2023. S. 170–173.
6. Rozheliuk T. B. Formuvannia navchalnoi avtonomii uchniv u vyvchenni inozemnoi movy ta umovy yii dosiahnennia. Mova, osvita, nauka v konteksti mizhkulturnoi komunikatsii : mat. II Vseukr. stud. nauk.-prakt. konf. (m. Ternopil, 15 kvit. 2021 r.). Ternopil : TNPU im. V. Hnatiuka, 2021. S. 142–144. URL: <http://dspace.tnpu.edu.ua/handle/123456789/19939>.
7. Samchuk O. Yu., Samoiliukevych I. V. Rozvytok avtonomii uchnia pid chas vyvchennia inozemnoi movy yak vazhlyva meta novoi ukrainskoi shkoly. 2020. URL: <http://eprints.zu.edu.ua/30824/>.
8. Tkachuk O. P. Formuvannia uchnivskoi avtonomii pid chas dystantsiinoho navchannia inozemnoi movy v serednii shkoli. Aktualni problemy navchannia i vykhovannia v umovakh inte hratsiinykh protsesiv v osvitnomu ta naukovomu prostori : zbirnyk tez dopovidei III Vseukr. nauk.-prakt. Internet-konf., m. Mukachevo, 6 lyst. 2020 r., 2020. S. 77–80.
9. Han K. Fostering Students Autonomy and Engagement in EFL Classroom Through Proximal Classroom Factors: Autonomy-Supportive Behaviors and Student-Teacher Relationships. Front. Psychol, 2021. No 12:767079. <https://doi.org/10.3389/fpsyg.2021.767079>.
10. Wang X., Zhang W. Improvement of Students Autonomous Learning Behavior by Optimizing Foreign Language Blended Learning Mode. SAGE Open, 2022. 12(1). <https://doi.org/10.1177/21582440211071108>.